

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงานของพยาบาล

สำหรับงานวิจัยทางด้านนี้ ในประเทศไทย ยังมีไม่มีผู้ใดได้ทำการวิจัยไว้ ส่วนงานวิจัยในต่างประเทศ มีผู้ทำไว้ดังนี้ คือ

Linda A Eickman¹ ในปี ค.ศ.1934 ได้ทำการทดลอง สร้างมาตราส่วนประเมินค่าสำหรับประเมินผลการปฏิบัติงานของนักเรียนพยาบาล โดย ศึกษาวิธีและวัสดุต่าง ๆ ที่ใช้สำหรับประเมินผลในโรงเรียนพยาบาลในสหรัฐอเมริกา และสัมภาษณ์ หัวหน้าตึก และผู้ตรวจการ เพื่อหาข้อบกพร่องของวิธีการที่ใช้กันอยู่ในขณะนั้น ซึ่งก็ได้พบว่าข้อเสียของการประเมินผลอยู่ที่ไม่ทราบว่าจะตัดสินการกระทำ หรือคุณภาพของสิ่งใด และในปริมาณเท่าใด และผลที่ได้มักขึ้นอยู่กับอารมณ์ของผู้ประเมินผลในขณะที่ให้คะแนนนักเรียน จากข้อบกพร่องเหล่านี้ Eickman ได้ศึกษาสิ่งที่จำเป็นต้องวัดจากสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับพยาบาล ปรึกษาผู้ที่มีความรู้ทางการพยาบาล และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับซึ่งสรุปว่า คุณภาพที่สำคัญของพยาบาลที่ควรจะต้องมีในมาตราส่วนประเมินค่า แบ่งเป็น 4 พวก ได้แก่ การประยุกต์หลักวิทยาศาสตร์มาใช้ในการพยาบาล การมีบุคลิกลักษณะที่ดี การมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ป่วยและสาธารณชน และมีวัฒนธรรมดี Eickman ได้ใช้แบบ 4 แบบ ในโรงพยาบาลใหญ่แห่งหนึ่ง เป็นที่ทดลองใช้มาตราส่วนนี้ โดยเขียนงานในแบบทั้งหมด แล้วแบ่งเป็นพฤติกรรมย่อย ๆ ความสำคัญและความสำคัญ ก็ได้เลือกข้อความออกอีกครั้งหนึ่งเพื่อไม่ให้ยาวเกินไป ซึ่งได้ชื่อว่า พฤติกรรมเหล่านั้น แบ่งเป็น 2 - 5 หมวด เขาได้กำหนดคะแนน จาก 0 ถึง 20 ใ้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็น

1

Linda A. Eickman, R.N. "Rating Student Practice Objectively,"

The American Journal of Nursing, Vol. 34 No. 3 (March, 1934) p.263 - 267.

นักเรียนพยาบาลจำนวน 30 คน ทดลองปฏิบัติงานใน แผนกทั้ง 4 คังกล่าว แล้วให้ผู้ประเมินผล 3 คน เป็นผู้ให้คะแนนนักเรียน จากนั้น ได้นำคะแนนของผู้ประเมินผลทั้ง 3 คนมาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้ Spearman Product Moment Method ได้ค่า เท่ากับ 0.805 และ Eickman ได้แนะนำว่า การให้คะแนนนักเรียน ควรให้หลังจากสังเกตพฤติกรรมแล้วทันที การสังเกตต้องสังเกตอย่างถาวร

ในปี ค.ศ. 1967 Helen Spustek O' Shea² ได้เสนอแนวทางการประเมินผลการปฏิบัติพยาบาล ซึ่งทำที่ Baltimore Junior College โดยวิธีการต่อไปนี้คือ ขั้นแรก ศึกษาปรัชญา และวัตถุประสงค์ของโปรแกรมที่โครงการประเมินผลก่อน และจากปรัชญา และวัตถุประสงค์นี้ คณะกรรมการคณะ ได้นำมาจำแนก เป็นลักษณะที่สำคัญ 3 อย่าง คือ

1. การกระทำการพยาบาลอย่างปลอดภัย
2. มีความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างสภาพของผู้ป่วย กับการรักษา และการให้การพยาบาล

3. ทำการพยาบาลด้วยความเมตตากรุณา และเต็มไปด้วยความอบอุ่น

หลังจากนั้นนำลักษณะทั้ง 3 ลักษณะนี้ มาค้นหาพฤติกรรมที่จะแสดงออกถึงลักษณะแต่ละลักษณะ โดยการประชุม และแบ่งกลุ่มย่อยไปศึกษา ซึ่งในที่สุดก็เห็นพ้องต้องกันว่า ลักษณะทั้ง 3 ลักษณะนี้ สามารถประยุกต์ได้กับการปฏิบัติทุกสาขาการพยาบาล หลังจากนั้น ก็ตั้งมาตรการสำหรับแต่ละพฤติกรรม ซึ่งใช้ได้กับนักเรียนทุกระดับ และได้เพิ่มลักษณะที่ 4 คือ บุคลิกลักษณะ และเขาวงกต เนื่องจากจุดประสงค์หนึ่งของการพยาบาลคือ เพื่อจะแสดงถึงความก้าวหน้าของนักเรียนด้วย ซึ่งจากการได้ปรึกษากัน ก็เป็นที่ตกลงว่า เกรดของนักเรียน จะรายงานเป็น S (Satisfaction) และ U (Unsatisfaction) ซึ่งแสดงว่านักเรียนได้มีความก้าวหน้าพอ และสามารถให้การพยาบาล

ที่ปลอดภัยหรือไม่ การที่ไม่ให้เกรด A B C และ D เพราะเขาเชื่อว่าไม่สามารถ
 จะแยกได้ ระหว่างเกรด A และ B B และ C หรือ C และ D การให้เกรด
 ควรจะเป็นการสอบข้อเขียน ซึ่งในที่สุด ในประเมินผลก็แบ่งเป็น 4 ส่วน แต่ละส่วนแล้วก็คือประสงค์
 เจริญพฤติกรรม และมีมาตรการกว้าง ๆ วางไว้ตามวัตถุประสงค์ การประเมินผลนั้นขึ้นกับการจด
 anecdotal record ของครู และการปรึกษากับระหว่างครูกับนักเรียน จนเป็นที่พอใจทั้ง
 สองฝ่าย ซึ่งหลังจากการใช้ไปประเมินผล 2 - 3 ครั้ง ก็ได้มีการปรับปรุงมาตรการอีกครั้งหนึ่ง
 และจากการทดลองใช้ระยะหนึ่ง ก็พบว่า ทั้งครูและนักเรียน ต่างก็พอใจกับการประเมินผลเช่นนี้

ในปี ค.ศ. 1970 Margaret A. Dunn³ ได้ทดลองสร้างเครื่องมือวัดผลการ
 ปฏิบัติงานของพยาบาล และหาความเที่ยงกับความตรงของเครื่องมือนี้ โดยวิธีที่การดังนี้ คือ
 เลือกหน่วยการพยาบาล 5 หน่วย ที่พยาบาลฝึกหัดเคยผ่านการปฏิบัติงานมาแล้ว และเป็นหน่วยการ
 พยาบาลที่ต้องทำบ่อย ๆ ในโรงพยาบาล นำมาวิเคราะห์หาพฤติกรรม (Task analysis)
 โดยให้ผู้ตรวจการที่ทำหน้าที่สอนและควบคุมการปฏิบัติงานในหน่วยนั้น ๆ เป็นผู้วิเคราะห์ หลังจากนั้น
 ก็ตั้งมาตรการสำหรับพฤติกรรมแต่ละอย่าง โดยใช้หลักทางสรีรวิทยา เกษตรวิทยา จุลชีววิทยา
 และฟิสิกส์ โดยหาหลักเกณฑ์ที่จะให้โลมาตรการที่เหมาะสมกับพฤติกรรมแต่ละอย่าง ในหน่วยการ
 พยาบาล 5 หน่วยที่เลือกมา เครื่องมือที่ได้ออกมาเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)
 หลังจากนั้นก็ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญทางการพยาบาลอายุรศาสตร์และถ้อยศาสตร์ จำนวน 9 คน เป็นผู้ตรวจ
 เครื่องมืออีกครั้ง เพื่อหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) การกำหนดคะแนน
 สำหรับพฤติกรรมแต่ละอย่างนั้น ให้ผู้เชี่ยวชาญทางการพยาบาลประชุมปรึกษากัน แล้วกำหนดค่าข้อใด
 ควรจะให้คะแนนเท่าใด เมื่อได้เครื่องมือแล้วก็นำมาทดลองใช้กับพยาบาลฝึกหัด จำนวน 35 คน
 ให้ผู้ตรวจการ 2 คน ซึ่งมีส่วนร่วมในการสร้างเครื่องมือ เป็นผู้สังเกตพฤติกรรม และจดลงในบันทึก

3

Margarett A. Dunn, "Development of an Instrument to Measure Nursing Performance," Nursing Research, Vol. 19 No. 6 (Nov.- Dec. 1970).

หลังจากนั้นก็ให้คะแนน แล้วรวมคะแนนของการพยาบาลแต่ละหน่วย รวมคะแนนรวมทั้งหมด หากความ
 เบี่ยงเบนมาตรฐาน มีดัชนีเลขคณิต และความเบี่ยงของคะแนนรวม พบว่า คะแนนของแต่ละหน่วย
 การพยาบาล และคะแนนรวมของผู้ประเมินทั้งสองคน มีความสัมพันธ์กัน และคะแนนของการสังเกต
 ของผู้ตรวจการแต่ละคน ในการสังเกตแต่ละครั้ง มีความสัมพันธ์กัน

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้มาตราส่วนประเมินค่า ในสาขาการพยาบาลในต่างประเทศ ยัง
 ไม่มีผู้ใดได้ทำการศึกษาไว้ สำหรับประเทศไทย ได้มีผู้ศึกษาไว้ดังนี้ คือ

ในปี พ.ศ. 2515 พงษ์รี นาคะศิริ⁴ ได้ศึกษาลักษณะของครูพยาบาลที่ตกชั้นของ
 นักเรียนพยาบาล โรงเรียนพยาบาลศิริราช มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า ในค่านการประเมินผลการเรียน
 การสอนนั้น นักเรียนพยาบาลต้องการครูที่มีความยุติธรรมในการให้คะแนนและการลงโทษมากที่สุด
 ที่ต้องการปานกลางคือ ครูที่ประเมินผลด้วยการวิพากษ์วิจารณ์เรียนเป็นรายบุคคล คำนการช่วยเหลือ
 และนำของครูพยาบาล นักเรียนต้องการครูที่หาโอกาสส่งเสริมให้ยูเรียนมีการศึกษาต่อในวันสูง มาก
 เป็นอันดับแรก รองลงมาคือครูที่ส่งเสริมให้ยูเรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ช่วยสร้างเสริม
 บุคลิกภาพที่ดีแก่ยูเรียน ส่งเสริมให้กำลังใจ ความหวัง ความสำเร็จ และความมั่นคงปลอดภัยแก่
 ยูเรียน

ในปีเดียวกัน วิไลวรรณ เจริญพงษ์⁵ ได้ไ้้อมารตราส่วนประเมินค่าศึกษาดังคุณภาพ
 ของบัณฑิตครูศาสตร์ เกี่ยวกับความสามารถในค่านการปฏิบัติงาน โดยสร้างแบบสอบถามชนิด
 มาตราส่วนประเมินค่าความยาวรอด ในการปฏิบัติงาน 6 ค่าน คือ ความรู้ความสามารถทางวิชาการ
 บัญชสัมพันธ์ ทักษะการสื่อสาร การความสามารถพิเศษ วิธีสอน และบุคลิกภาพ ได้ใช้วิธีวิเคราะห์

⁴ พงษ์รี นาคะศิริ, "ลักษณะของครูพยาบาลที่ตกชั้นของนักเรียนพยาบาล โรงเรียนพยาบาล
 ศิริราช มหาวิทยาลัยมหิดล," (วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์บัณฑิต คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 พ.ศ. 2515).

⁵ วิไลวรรณ เจริญพงษ์, "การศึกษามลผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตครูศาสตร์," (วิทยานิพนธ์
 ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515).

ข้อมูล โดยการแจกแจงร้อยละ คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเส้นตรงทดสอบค่าซี และการวิเคราะห์ความแปรปรวนต้นเคียว

งานวิจัยที่เกี่ยวกับลักษณะของพยาบาลที่ดี และความคิดเห็นของพยาบาลเกี่ยวกับสภาพการทำงานและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะนำมาใช้เป็นประโยชน์สำหรับการสร้างเกณฑ์ประเมินผลการศึกษาค่าปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล มีดังนี้

ในปี พ.ศ. 2510 วิจิตร ศรีสุพรรณ⁶ ได้ทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล โดยใช้แบบสำรวจคุณลักษณะ มีคุณลักษณะ 8 ประเภท คือ มีความเมตตา กรุณาต่อผู้อื่น มีความสามารถในการพยาบาลได้อย่างเหมาะสม มีบุคลิกที่วางตัวได้เหมาะสมน่านับถือ วาจาไพเราะอ่อนหวาน ไม่ถือตัว มีความเสียสละ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น มีความรู้ที่ชวกรวาทความรู้อยู่เสมอ สุขภาพดี ใจเย็น อคทน ผลการสำรวจพบว่า ลักษณะของพยาบาลที่ดี เป็นไปตามลำดับดังนี้คือ ควรเป็นผู้มีความเสียสละ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น มีความเมตตา กรุณาต่อผู้อื่น มีความรู้ดี วางตัวได้เหมาะสมน่านับถือ มีวจาไพเราะอ่อนหวานไม่ถือตัว สุขภาพดี ใจเย็น อคทน

ในปี พ.ศ. 2514 จิรา เจือศิริภักดิ์⁷ ได้ศึกษาความคิดเห็นของพยาบาลเกี่ยวกับสภาพการทำงานและสิ่งแวดล้อม พบว่าพยาบาลมีความพอใจจะปรึกษาหารือเพื่อปฏิบัติร่วมกันอยู่ในระดับปานกลาง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชีพว่าป็นอิสระในการปฏิบัติงานระดับปานกลาง ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า โดยเขียนข้อความสั้น ๆ ให้ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินค่า แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่า ร้อยละ ของความคิดเห็นด้านต่าง ๆ

⁶ วิจิตร ศรีสุพรรณ, "การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล โรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์ คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์" (วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์บัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510).

⁷ จิรา เจือศิริภักดิ์, "การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา จากโรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์ และอนาถา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่" (วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์บัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ. 2514).

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า ยังไม่มีผู้ใดสร้างเครื่องมือสำหรับ
ประเมินผลการปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลโดยตรง ซึ่งจะประยุกต์ได้กับทุกสาขาการพยาบาล นี้
แต่ที่ Eickman ทำไว้ ที่สหรัฐอเมริกา ก็เป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยการสำรวจความ
ต้องการของสถานที่จำเพาะ และทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเฉพาะที่ จึงไม่สามารถนำมาใช้กับนักศึกษา
พยาบาลของประเทศไทยได้ ดังนั้น ผู้วิจัย จึงต้องการสร้างเครื่องมือที่เหมาะสมขึ้นใช้ ใน
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยใช้งานวิจัยดังกล่าวข้างต้น เป็นแนวทางในการสร้าง
ต่อไป

